

Ovaj dokument je izrađen uz finansijsku pomoć Evropske unije. Za sadržaj ovog dokumenta, odgovoran je isključivo Centar za ekologiju i održivi razvoj, te ona ne predstavlja nužno stavove Evropske unije.

Dokument je proizveden u okviru projekta "Advocacy NGOs networks for sustainable use of energy and natural resources in the Western Balkans and Turkey- ETNAR" koji je finansiran iz IPA programa Evropske unije za pomoć civilnom društvu.

Cilj nam je da ovaj dokument informiše i pojasni naš stav u vezi pozitivnog razvoja energetskog sektora, i naših kampanja.

Decembar 2016.

# Stav CEKOR-a o pitanju energije

Ovog momenta sektor energetike u državama jugoistočne Evrope trpi promene u okolnostima velikih geopolitičkih pomeranja i nesigurnosti. Nekoliko snažnih vodilja, često na haotičan način, utiče na ovu tranziciju:

1. Sistemska promena od starih centralizovanih energetskih sistema baziranih na fosilnim gorivima prema mnogo većoj decentralizaciji sistema baziranog na obnovljivim izvorima energije, efikasnosti i fleksibilnosti;
2. Tržišna reforma pokrenuta u okviru pridruživanja ka EU
3. Napor da se održi postojeće stanje od strane trenutnih monopola i uvoznika električne energije.

CEKOR deli viziju sa još mnogo drugih organizacija u regionu okupljenih u okviru mreže SEENET<sup>1</sup> – za prosperitetnu jugoistočnu Evropu u kojoj se fosilna goriva i nuklearna energija – većinom uvezena – postepeno ukidaju pre polovine ovog veka, a zamenjuju se obnovljivim izvorima u vlasništvu lokalnih zajednica koje njima i upravljaju, stvarajući ekološki i društveno održive sektore energije i transporta. Zbog bogatstva u lokalnim resursima – i ljudskim i prirodnim – za takvu transformaciju, region je posao primer za tranziciju ovih sektora prema održivosti.

Da bismo ovo postigli, apelujemo na nadležne institucije u regionu da sprovedu navedene preporuke u svojim budućim strategijama, zakonima i odlukama, na svim nivoima. Zahtevamo da javnost, civilno društvo i eksperti budu aktivno i značajno uključeni od samog početka u sve procese donošenja odluka.

Tražimo 100% obnovljivu, decentralizovanu, lokalno proizvedenu energiju u našem regionu do 2050 godine najkasnije.

<sup>1</sup> SEENET je regionalna mreža ekoloških nevladinih organizacija koje rade na polju energije, transporta i prirodnih resursa iz ugla zaštite životne sredine i održivosti. Mreža postoji već šest godina. SEENET mreža sada ukupno broji 29 članova iz cele jugoistočne Evrope. U 2017 godini, koordinacioni odbor mreže čini: CEKOR (Srbija), Centar za životnu sredinu (Bosna i Hercegovina), Green Home (Crna Gora), EDEN (Albanija) i Zelena akcija – Friends of the Earth Croatia.

Srbija ima oko 4GW lignitskih termo centrala, oko 2,93GW velikih i srednjih hidro centrala te oko 6,7 GW instalisane snage u lokalnih toplanama u 57 gradova i opština. Srbija je značajan snabdevač fleksibilne energije u regionu, jer je Srbija razvila i reverzibilne hidro energetske objekte, kao što je hidrocentrala Bajina Bašta, koja služi kao ozbiljna podrška napretku promenljivih solarnih i vetro izvora energije.

Protivimo se investicijama u nove dodatne objekte vezane za ugalj (rudarstvo, termocentrale), razvoja i upotrebi nuklearne energije, i hidrocentralama koje su u zaštićenim prirodnim područjima, budućim Natura 2000 lokacijama i drugim lokacijama sa visoko vrednim biodiverzitetom.

Hitno trebamo:

- ▶ uklanjanje administrativnih, institucionalnih i tehničkih barijera za održiva energetska rešenja i poboljšanje javnih politika i finansijskih podsticaja, naročito za energetska efikasnost, solarnu, termalnu energiju i biomasu (naravno uz stroge kriterijume održivosti),
- ▶ osigurati jaku promotivnu kampanju na nacionalnim medijima i sprovođenje široko obuhvatnih trening programa za planiranje, postavljanje i održavanje održivih energetska rešenja,
- ▶ podržati lokalne samouprave u razvoju lokalnih energetska planova i procenu sopstvenih obnovljivih potencijala,
- ▶ pomoći lokalne zajednice u sprovođenju projekata obnovljive energije koji trebaju biti pod njihovim vlasništvom,
- ▶ razviti nacionalne kriterijume održivosti za obnovljive izvore energije. Ovo je naročito značajno za slučaj hidroenergije, biomasu i vetar,
- ▶ revidirati trenutne energetska planove kako bi se osiguralo da sve investicije u energetskom sektoru budu u liniji sa dugoročnim EU ciljevima i obavezama u oblasti energetike i klimatskih promena, naročito u svetlu izrade Nacionalne Strategije borbe protiv klimatskih promena sa akcionim planom,
- ▶ pomoći lokalne zajednice koje su pod negativnim uticajem spaljivanja uglja – kao što je raseljenje svih građana Srbije koji žive na manje od 500 m od rudarskih aktivnosti,
- ▶ decentralizovati energetska sektor i onemogućiti zloupotrebe i korupciju.

energytransport&naturalresources



Projekat: Mreža NVO za javno zagovaranje za održivo korišćenje energije i prirodnih resursa u zemljama zapadnog Balkana i Turske –finansiran iz IPA programa Evropske unije za pomoć civilnom društvu

HEINRICH BÖLL STIFTUNG  
HRVATSKA



cee  
centar za ekologiju i energiju



ZELENA AKCIJA  
FRIENDS OF THE EARTH CROATIA

